

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-21

HSN 1402-0216

Handläggare:

Maria Samuelsson Almén

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-03-04, p 5

Samordning och styrning av läkares specialiseringstjänstgöring

Ärendebeskrivning

Stockholms läns landsting har som övergripande huvudman för hälso- och sjukvården ansvaret att förse länet med tillgång till utbildad personal efter universitets- och högskoleexamen. För läkare gäller detta allmäntjänstgöring (AT) samt specialiseringstjänstgöring (ST) inom alla specialiteter. Föreliggande ärende redovisar pågående arbete kring samordning och styrning av läkares ST-utbildning.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-01-21
Samordning och styrning kring läkares specialiseringstjänstgöring, bilaga 1

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att i samverkan med landstingsdirektören fortsatt arbeta med samordning och styrning av läkares specialiseringstjänstgöring

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Stockholms län förväntas ha en kraftigt växande befolkning under kommande år. En översyn av sjukvårdssystemet pågår inom ramen för Framtidsplanen och ett av målen är att öka andelen patienter som behandlas på rätt vårdnivå. I samband med detta planeras ett så kallat utskifte av vård från akutsjukhusen till andra vårdgivare. Inom flera specialiteter kommer att krävas samverkan mellan olika vårdgivare för att kunna genomföra en komplett och kvalitetssäker ST-utbildning enligt Socialstyrelsens föreskrifter. De planerade förändringarna i sjukvårdsstrukturen nödvändiggör samordning av samt en översyn av ST-utbildningens framtida finansiering.

Hälso- och sjukvårdsdirektören och personaldirektören beslutade gemensamt om en ny samordnande ST organisation i juni 2013. Denna organisation är under uppbyggnad och placerad vid Landstingsstyrelsens förvaltning i nära samarbete med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Inom ramen för arbetet med Framtidens hälso- och sjukvård pågår parallellt i projektet Kompetensförsörjning och utbildning framtagande av modeller för ersättning, kvalitetssäkring, prognostisering och styrning av ST-utbildningsplatser. Projektet är under slutförande och kommer att avrapporteras inom en närliggande framtid.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslaget medför oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

Förslaget medför oförändrade konsekvenser för jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser

Förslaget medför oförändrade konsekvenser för miljön.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Maria Samuelsson Almén
Avdelningschef

Samordning och styrning av läkares specialiseringstjänstgöring

Sammanfattning

Stockholms läns landsting har som övergripande huvudman för hälso- och sjukvården ansvaret att förse länet med tillgång till utbildad personal efter universitets- och högskoleexamen. För läkare gäller detta allmäntjänstgöring (AT) samt specialiseringstjänstgöring (ST) inom alla specialiteter. Den nu gällande specialistindelningen för läkare omfattar cirka 60 olika specialiteter indelade i bas, gren och tilläggspecialiteter. Kompetensutvecklingen till specialist sker genom tjänstgöring som läkare inom den egna specialiteten samt via tjänstgöring inom andra specialiteter. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:17) om läkarnas specialiseringstjänstgöring regleras kraven på ST-tjänstgöringen.

Hälso- och sjukvårdsdirektören och personaldirektören beslutade gemensamt om en ny samordnande ST organisation i juni 2013. Denna organisation är placerad vid landstingsstyrelsens förvaltning (LSF) i nära samarbete med hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) och är under uppbyggnad. Inom ramen för arbetet med Framtidens hälso- och sjukvård pågår parallellt i projektet Kompetensförsörjning och utbildning framtagande av modeller för ersättning, kvalitetssäkring, prognostisering och styrning av utbildningsplatser, däribland ST-utbildningsplatser. Projektet är under slutförande och kommer att avrapporteras inom en närliggande framtid.

Bakgrund

Stockholms län förväntas ha en kraftigt växande befolkning under kommande år. För att kunna fortsatt leverera en god och säker vård till invånarna pågår en översyn av sjukvårdssystemet i Framtidsplanen för hälso- och sjukvården. Ett av målen i Framtidsplanen är att öka andelen patienter som behandlas på rätt vårdnivå. I samband med detta planeras ett så kallat utskifte av vård från akutsjukhusen till andra vårdgivare. Det kommer därför inom flera specialiteter och vårdområden att finnas en mångfald av vårdgivare, som i olika grad behöver involveras i utbildning av sjukvårdspersonal på grundutbildnings- och specialiseringsnivå. Inriktningen medför att ett större antal vårdgivare kommer att behöva samverka för att kunna genomföra en komplett och kvalitetssäker ST-utbildning enligt Socialstyrelsens föreskrifter. De planerade förändringarna i sjukvårdsstrukturen nödvändiggör en sammanhållen ST-

2014-01-31

HSN 1402-0216

utbildningsstrategi för att förebygga brist på ST-utbildningsplatser och därtill krävs översyn av ST-utbildningens framtida finansiering.

Den nyligen publicerade rapporten "Konsekvensutredning – utskifte av vård från akutsjukhusen och införande av vårdval" (HSN 1309-0966) belyser bland annat frågan kring kompetensförsörjning och att strukturen för ST-utbildningen behöver ses över så att även vårdgivare utanför akutsjukhusen är delaktiga i utbildningen. Vidare pekar rapporten på att ansvaret för dimensionering, ersättning och kvalitet bör tydliggöras.

Nuvarande organisation

Den hitintills rådande organisationen för ST-tjänstgöring har varierat mellan olika vårdområden och specialiteter.

Inom husläkarverksamhet, psykiatri och geriatrik hanteras ansvaret för fördelning av ST-tjänster i dagsläget huvudsakligen hos HSF.

Grundläggande budget för uppdraget finns hos LSF, men för dessa specialiteter lägger HSF till ekonomiska produktionsmedel i syfte att stimulera till ST-utbildningar. Idag är det för husläkarverksamhet och geriatrik i nivå med syfte att göra ST-läkaren ekonomiskt neutral från vårdgivarens synvinkel. Studiestöd i form av studierektorer finns för husläkarverksamhet via Centrum för Allmänmedicin (CeFAM) i form av deltidsanställda husläkare. För psykiatri finns lokala studierektorer anställda av vårdgivaren. På senare år har mindre privatdrivna verksamheter tillkommit via upphandlingar. Därför har en samordnande studierektor tillsatts hos Centrum för Psykiatrforskning (CPF). Inom geriatriken hanteras studierektorsfunktionen av enskilda vårdgivare.

Inom de somatiska specialiteterna bedrivs ST-utbildning vid Danderyds sjukhus, Ersta sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset, Norrtälje sjukhus, S:t Eriks ögonsjukhus, S:t Görans sjukhus, Södersjukhuset, samt vid Södertälje sjukhus. Medel för dessa ST-tjänster, inom totalt 47 specialiteter, fördelas direkt till vårdgivarna från SLL Personal och utbildning på LSF. Ersättning för ST-utbildning inom den somatiska specialistvården utgick för 547 ST-tjänster under 2013, vilket utgör cirka hälften av de befintliga ST-tjänsterna. I enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter finns lokala studierektorer inom varje specialitet/verksamhet där ST-utbildning bedrivs, därtill finns sjukhusövergripande ST-studierektorer hos de större utbildningsgivarna. De lokala och övergripande studierektorsfunktionerna bekostas av den ordinarie ST-ersättningen. Inrättande och tillsättning av nya ST-tjänster beslutas av verksamhetschefen mot bakgrund av verksamhetens egna behov. Ett flertal

2014-01-31

HSN 1402-0216

vårdgivare inom framför allt somatiska specialiteter har sett ett behov av fler ST-tjänster än vad som ersätts från centralt håll (LSF/HSF). Idag finns nära dubbelt så många ST-läkare jämfört med antalet centralt ersatta ST-tjänster. Det saknas tydlig koppling mellan beräknade behov inom olika specialiteter (övergripande prognos) och det faktiska antalet ST-läkare inom olika verksamhetsområden. Planering av ST-tjänster utgår till stor del från lokal verksamhetsnivå och inte utifrån behoven på landstingsövergripande nivå.

Beslut om samordnande ST organisation

I juni 2013 togs ett gemensamt beslut av hälso- och sjukvårdsdirektören och personaldirektören om en samordnande ST organisation inom landstinget.

Beslutet omfattar inrättandet av två nya funktioner; ST Administration Stockholm samt en regional ST studierektor för enskild specialitet eller grupp av specialitet. Den nya organisationen är under uppbyggnad vid LSF.

Uppdraget för ST Administration Stockholm är att samordna och säkra planeringen av ST-utbildningen inom respektive specialitet samt att arbeta med prioriterings- och dimensioneringsfrågor för hela regionen. Vidare ska ST Administration Stockholm ansvara för en enhetlig kvalitetssäkring av ST-tjänstgöringen och genom nära samverkan säkra kopplingen till universitetssjukvården och akademien. Omvärldsbevakning i utbildningsfrågor ingår i uppdraget liksom att bidra vid utformning av kravspecifikationer, uppdragsbeskrivningar och uppföljning i vårdavtal/tilläggsavtal avseende ST- utbildningen. En styrgrupp ska knytas till ST Administration Stockholm för beslut kring strategiska frågor och kring prioriteringar och dimensionering. Det redan existerande Utbildnings- och kompetensrådet inom landstinget ska fungera som en referensgrupp till ST Administration Stockholm.

Den regionala ST studierektorn för enskild specialitet/grupp av specialiteter tillsätts efter aktuell behovsanalys av ST Administration Stockholm och ska ha ett samordnande ansvar för utbildningsplaner, kvalitetskontroll och uppföljning. Uppdraget ska omfatta såväl offentligt som privat driven vård och knyts samman med den befintliga studierektorsstrukturen med en lokal studierektor hos varje vårdgivare för varje specialitet med en övergripande studierektorsfunktion vid akutsjukhuset och för vissa specialiteter (psykiatri, allmänmedicin).

2014-01-31

HSN 1402-0216

Pågående projekt Kompetensförsörjning och utbildning

Inom ramen för arbetet med Framtidens hälso- och sjukvård drivs ett projekt kring kompetensförsörjning och utbildning. Ett delprojekt fokuserar på att utforma en anpassad modell för enhetlig behovsbedömning och styrning av kompetensförsörjning för hela hälso- och sjukvården. Via denna modell ska framtida kompetensbehov löpande kunna bedömas och prognosticeras, vilket ska leda till en mer optimal dimensionering utifrån det faktiska behovet. Förslag till prognos- och styrmodell har testats i två pilotprojekt under hösten 2013, varav den ena omfattade ST-tjänster inom alla specialiteter. Båda piloterna föll väl ut.

I ett annat delprojekt utarbetas en modell för ersättning, styrning och kvalitetssäkring av bland annat ST-tjänster. Syftet är att landstinget ska kunna säkerställa antal platser av hög kvalitet genom en enhetlig modell för styrning, ersättning och uppföljning av ST-utbildning oavsett driftsform. Modellen testas i ett pilotprojekt inom specialiteten Öron -näs- och halssjukdomar, i vilket ersättningsmodeller simulerats och incitament för att delta i ST-utbildningen studerats. Projektet kommer att slutrapporteras inom en närliggande framtid. Båda delprojekten har en tydlig koppling till den samordnade ST-organisationens uppdrag. Det blir ST-administration Stockholm som får i uppdrag att hantera det fortsatta arbetet utifrån projekten som ryms inom organisationens ansvarsområde.